

ANALYSENOTAT

FATTIGDOM I DANMARK

**KIRKENS
KORSHÆR**

Indhold

Indhold.....	2
Indledning: Der er noget galt i Danmark.....	3
Knap 250.000 fattige	3
Børnefattigdom fordoblet på 20 år	3
Hvad mener vi med fattigdom?.....	3
Fattigdom i Danmark.....	4
Manglende regeringsgodkendt fattigdomsgrænse	4
Kontanthjælpsloftet og 225-timers reglen	4
20 procent flere fattige siden 2015.....	5
Under to procent af befolkningen modtager kontanthjælp.....	5
Tre ud af fire kontanthjælpsmodtagere er ikke i stand til at arbejde	6
Unge må nøjes med de laveste af de lave ydelser	6
Fald og stigning i antallet af sanktioner.....	8
Sådan hjælper Kirkens Korshær fattige og socialt udsatte mennesker.....	9
Fattige børnefamilier i Danmark	10
En fordobling på 20 år	10
Hver fjerde fattige i Danmark er et barn.....	10
Sådan rammer kontanthjælpsloftet	11
Det midlertidige børnetilskud	12
Stigende kommunale forskelle i andelen af børnefattigdom.....	12
Fattigdom i barndommen har langstrakte konsekvenser.....	13
Ny fattigdomsgrænse på vej?	13
Ydelseskommisionens anbefalinger vil efterlade størstedelen i fattigdom	13
Kirkens Korshærs børnefamiliestøttende arbejde	14
Sådan kan kommuner afhjælpe konsekvenser af fattigdom	15
Småjobs	15
Bedre tilbud og sagsbehandling med borgeren i centrum	15
Enkeltydelser.....	15
Fritidsordninger & aktiviteter	16
Gældsrådgivning	16
Samarbejdet med civilsamfundet.....	16
Litteratur	17
Bilag – antal fattige børn fordelt på kommuner.....	18

Indledning: Der er noget galt i Danmark

I Kirkens Korshær mener vi, at en rig velfærdsstat, som den danske, skal tage ordentligt hånd om de svageste i samfundet. Derfor skal vi have et solidt socialt sikkerhedsnet, som beskytter mennesker mod fattigdom. Og det stiller krav til indsatsen i kommunerne.

I Kirkens Korshær ser vi konsekvenserne af, at alt for mange mennesker har for lidt at leve for. Derfor skal kampen mod børnefattigdom stå øverst på den kommunale og politiske dagsorden. Frem mod det kommende kommunalvalg den 16. november 2021 tager Kirkens Korshær derfor temperaturen på fattigdommen i Danmark. Dette analysenotat vil også komme med forslag til, hvordan landets kommuner kan afhjælpe konsekvenserne af fattigdom.

I notatet opsummeres målinger og tal på omfanget af den registrerede økonomiske fattigdom i Danmark. Fattigdom kan ikke kun læses med økonomiske briller, hvis man ønsker et retvisende billede, men det handler i høj grad også om indkomstmuligheder og økonomi.

Knap 250.000 fattige

Fra 2015-2017 var der en voldsom stigning i omfanget af fattigdom i Danmark. Ifølge Danmarks Statistik ligger antallet af fattige mennesker i dag på lidt under 250.000. Det er en stigning på lige under 20 procent fra 2015- 2019.

Børnefattigdom fordoblet på 20 år

Antallet af børn, der lever i fattigdom i Danmark, er næsten fordoblet på 20 år. I 2001 levede godt 30.000 børn i fattige familier. De nyeste tal viser, at der er 59.700 børn, der lever i fattigdom i Danmark. I enkelte kommuner er det op mod hvert 10. barn, der vokser op i fattigdom. Ud af den samlede mængde af fattige mennesker i Danmark, er hver fjerde et barn.

Hvad mener vi med fattigdom?

Dette analysenotat følger Danmarks Statistiks indikator for relativ fattigdom. Her forstås man som fattig, når ens indkomst i løbet af ét år er under halvdelen af medianindkomsten, altså gennemsnittet af, hvad de fleste i Danmark tjener. Nærværende notat går derfor tæt på antallet af personer, der modtager de laveste af de lave sociale ydelser, men kommer ikke nærmere ind på gruppen af fattige mennesker, der lever uden nogen form for offentlig ydelse. I Kirkens Korshær møder vi hver dag mennesker, der undgår det offentlige system. Men de er ikke at finde i centrale registre og er derfor udeladt af dette notat.

En stor del af denne analyse er bygget på udtræk af data fra august måned fra Danmarks Statistik. Det er Analyse & Tal, der har foretaget disse dataudtræk for Kirkens Korshær i september-oktober 2021.

Kirkens Korshær er en hjælpeorganisation, der med udgangspunkt i folkekirkelige værdier udfører socialt arbejde i Danmark. Vores arbejde er baseret på det kristne menneskesyn og støttes af stat og kommuner, men finansieres grundlæggende af private midler, doneret af mennesker, som tror på den store værdi af de små, gode øjeblikke. Kirkens Korshær har 450 ansatte og 9000 frivillige, som blandt andet driver varmestuer, børne- og familiestøttende arbejde og genbrugsbutikker.

Fattigdom i Danmark

I Kirkens Korshærs varmemestuer, herberger og rådgivninger møder vi hver dag mennesker, der lever under trange kår. Økonomisk fattigdom kan skyldes høje huslejepriser, gæld, udgifter til sociale og helbredsmæssige udfordringer – og ikke mindst – lave offentlige ydelser til mennesker, der ikke kan forsørge sig selv. Mennesker på kontanthjælp har en større risiko for at blive hjemløse end dem i beskæftigelse. Når mennesker lever i fattigdom, er der statistisk set en forhøjet risiko for at blive socialt udsat og dermed ikke have de samme ressourcer og muligheder som andre.

I Kirkens Korshær møder vi hver dag mennesker, der ikke har andre steder at gå hen. Vi tager imod psykiatriske patienter, der udskrives til gaden. Socialt udsatte, der smides ud af deres bolig, fordi de ikke har råd til huslejen. Østeuropæiske arbejdstagere, der forsøger at finde en måde at forsørge deres familier på.

For mange er der en stor skyld og skam forbundet med dårlig økonomi. Måske derfor forsøger mange også at skjule det, hvis de har brug for hjælp. Det betyder, at mange ikke får den hjælp, som de har brug for, og som de er berettigede til. Samtidig kan hemmeligholdelsen føre til social isolation. Ensomhed, isolation og frygten for at blive glemt. Det er nogle af de problemstillinger, som Kirkens Korshærs personale ofte hører i de daglige samtaler med brugerne.

Manglende regeringsgodkendt fattigdomsgrænse

I Danmark er der ikke længere en officiel og regeringsgodkendt definition på, hvad det vil sige at være fattig. Det kan være en udfordring at blive enige om, hvornår en given person kan betegnes som værende fattig, fordi så mange komplekse faktorer og individuelle forhold gør sig gældende. Og derfor er det svært at holde politikerne ansvarlige uden en officiel fattigdomsgrænse.

Af regeringens forståelsespapir fremgår dog følgende: ”En ny regering vil bekæmpe fattigdom, og vil derfor indføre en fattigdomsgrænse, så udviklingen kan følges. Blandt andet med henblik på at bekæmpe fattigdom nedsættes endvidere en ydelseskommision, som efter senest 12 måneder skal foreslå anbefalinger på ydelsesområdet. Anbefalingerne skal afhjælpe problemerne med børnefattigdom og understøtte, at flere kommer i beskæftigelse, og at ydelsessystemet indrettes mere enkelt. Anbefalingerne skal også anviser en erstatning for kontanthjælpsloftet, således at det afskaffes, uden at det omvendt bliver muligt at modtage offentlige ydelser i ubegrænset omfang” (Regeringen, 2019).

Danmark har forpligtet sig til at følge med i omfanget af fattigdom jf. FNs Verdensmål om at halvere generel fattigdom ved udgangen af 2030. Danmarks Statistik følger derfor udviklingen af fattigdom i Danmark. Her beskrives man som relativ fattig, når ens indkomst er mindre end 50 pct. af medianindkomsten, altså gennemsnittet af, hvad de fleste i Danmark tjener.

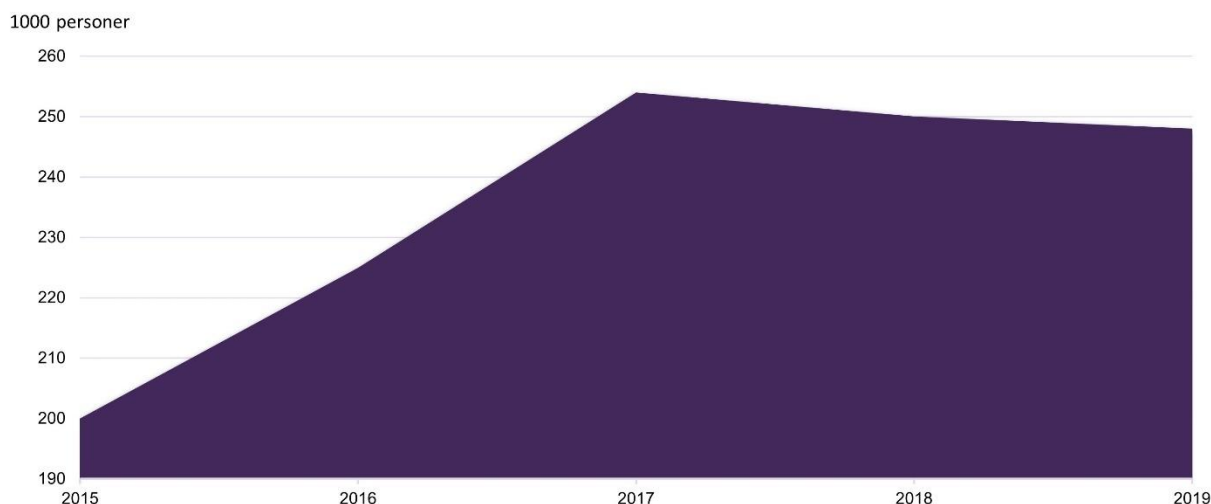
Kontanthjælpsloftet og 225-timers reglen

Et af de vigtigste principper for en velfærdsstat er at tage hånd om de svageste i samfundet. Derfor udbyder staten og kommunerne sociale ydelser, der har til formål at beskytte mennesker mod fattigdom. Desværre er dette økonomiske sikkerhedsnet blevet forringet af flere omgange ved f.eks. at indføre det såkaldte ’Kontanthjælpsloft’, der sætter en øvre grænse for det samlede beløb, som man kan modtage af offentlige ydelser. Konsekvensen af kontakthjælpsloftet er f.eks., at der skæres i boligstøtte eller andre former for særlig støtte.

Et andet eksempel på en forringelse af de offentlige ydelser er 225-timers reglen, der går ud på, at modtagere af kontanthjælp, hjemsendelsesydelse og uddannelseshjælp får nedsat deres indtægt, hvis de ikke har arbejdet mindst 225 timer inden for det seneste år. Ugifte personer får reduceret

deres ydelse, mens gifte personer reelt kan miste hele ydelsen (f.eks. den enes kontanthjælp, hvis begge ægtefæller er på kontanthjælp).

Udvikling i antallet af fattige i Danmark

Denne graf viser udviklingen af omfanget af fattigdom i Danmark opgjort per 1000 personer fra 2015-2019. (Arbejdsbevægelsens Erhvervsråd, 2020).

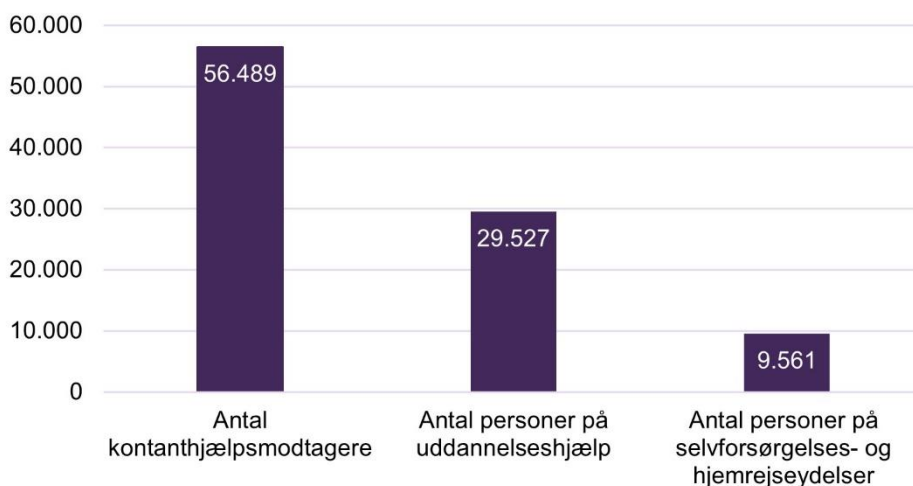
20 procent flere fattige siden 2015

Figuren ovenfor viser udviklingen i omfanget af fattigdom i Danmark. Tallene er opgjort per 1000 personer, hvilket vil sige, at antallet af fattige mennesker i Danmark er steget med 48.000 fra 2015 til 2019. Denne stigning på lige under 20 pct. kan bl.a. forklares ved indførelse af kontanthjælpsloftet og 225-timers reglen, som blev indført i 2016.

Under to procent af befolkningen modtager kontanthjælp

Foringelser af det sociale sikkerhedsnet sender regningen direkte videre til kommunerne og den begrænsede mængde af mennesker, der ikke kan forsørge sig selv. I august 2021 modtog 56.489 personer kontanthjælp, hvilket svarer til under to procent af arbejdsstyrken i alderen 16-66 år i Danmark. Andelen af personer, der modtager kontanthjælp er faldet i 98 procent af alle kommuner i perioden fra 2017-2021 (Tal og Analyse, 2021).

Antal personer, der modtager sociale ydelser

Dette diagram viser antallet af mennesker i Danmark, der i august 2021 modtog henholdsvis kontanthjælpsydelse, uddannelseshjælp og selvforsørgelses-, hjemrejse- og overgangsydelse (Tal og Analyse, 2021).

Tre ud af fire kontanthjælpsmodtagere er ikke i stand til at arbejde

For at modtage kontanthjælpsydelse skal man leve op til en række kriterier, der bedømmes ud fra en individuel vurdering i den enkelte kommune. Ud af de 56.489, der modtager kontanthjælp, er 43.016 personer vurderet til at være 'aktivitetsparate', og altså ikke 'jobparate'. Det svarer til, at tre ud af fire kontanthjælpsmodtagerne ikke er i stand til at komme i arbejde inden for en kortere periode. Denne vurdering foretages i kommunens jobcenter på baggrund af en udredning af personens samlede sociale, fysiske og psykiske udfordringer.

Kontanthjælp er tænkt som en midlertidig ydelse, og personer, der vurderes til ikke at være i stand til at arbejde, hører derfor ikke hjemme i kontanthjælpssystemet. Ifølge tal fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering har op mod 20.000 mennesker dog været på kontanthjælp i mere end otte ud af de sidste ti år (Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, 2021). Denne gruppe af mennesker har krav på at få afklaret deres situation for at se, om de f.eks. kan tilbydes førtidspension, fleksjob eller en anden ordning. Andelen af aktivitetsparate borgere blandt kontanthjælpsmodtagergruppen er steget med seks procent fra 2017-2021.

Unge må nøjes med de laveste af de lave ydelser

Én af de grupper, der modtager de laveste ydelser i Danmark, er unge under 30 år. Hvis man er mellem 25 og 29 år, har en uddannelse, men ikke kan forsørge sig selv, kan man modtage 7.541 kr. per måned i kontanthjælp – og helt ned til 3.639, hvis man er hjemmeboende (Bekendtgørelse af lov om aktiv socialpolitik). Hvis man er forsørger under 30 år, og man ikke har optjent retten til ekstra børnetilskud, kan man modtage 10.396 kr. per måned.

Hvis man derimod ikke har en erhvervskompetencegivende uddannelse, er man i målgruppen for ydelsen uddannelseshjælp, hvilket for en 25-29-årig svarer til 7.541 kr. per måned for en udeboende og 3.639 kr. per måned for en hjemmeboende (Bekendtgørelse af lov om aktiv socialpolitik). Man kan dog ikke modtage hverken kontanthjælp eller uddannelseshjælp, hvis man selv – eller ens ægtefælle – har en formue på over 10.000 kr. per person. Som enlig forsørger under 30 lyder ydelsen på 12.821 kr. per måned. Hvis man ikke har optjent retten til ekstra børnetilskud, lyder ydelsen på helt ned til 8.973 kr. per måned.

Når man modtager uddannelseshjælp, kan kommunen også vurdere, at man er aktivitetsparat, hvilket betyder, at man ikke er klar til at starte en uddannelse pga. særlige udfordringer. I august 2021 var 19.527 ud af 29.527 modtagere af uddannelseshjælp vurderet til at være aktivitetsparate

og dermed ikke uddannelsesparate. Dette svarer til en andel på 66 procent – en stigning på 9 procent fra 2017 til 2021 (Tal og analyse, 2021).

Kontanthjælp	Lovhenviisning	Sats
Enlige forsørgere under 30 år	§ 25, stk. 3, nr. 1	14.860 kr. pr. md.
Forsørgere under 30 år, som ikke har erhvervet ret til ekstra børnetilskud	§ 25, stk. 3, nr. 2	10.396 kr. pr. md.
25-29 år, udeboende	§ 25, stk. 3, nr. 6	7.541 kr. pr. md.
25-29 år, hjemmeboende	§ 25, stk. 3, nr. 6	7.541 kr. pr. md.

Uddannelseshjælp	Lovhenviisning	Sats
Enlige forsørgere - under 30 år	§ 23, stk. 2, nr. 1	12.821 kr. pr. md.
Forsørgere under 30 år, som ikke har erhvervet ret til ekstra børnetilskud	§ 23, stk. 2, nr. 2	8.973 kr. pr. md.
25-29 år, udeboende	§ 23, stk. 2, nr. 6	6.410 kr. pr. md.
25-29 år, hjemmeboende	§ 23, stk. 2, nr. 7	2.762 kr. pr. md.
Under 25 år, udeboende	§ 23, stk. 2, nr. 8	6.410 kr. pr. md.

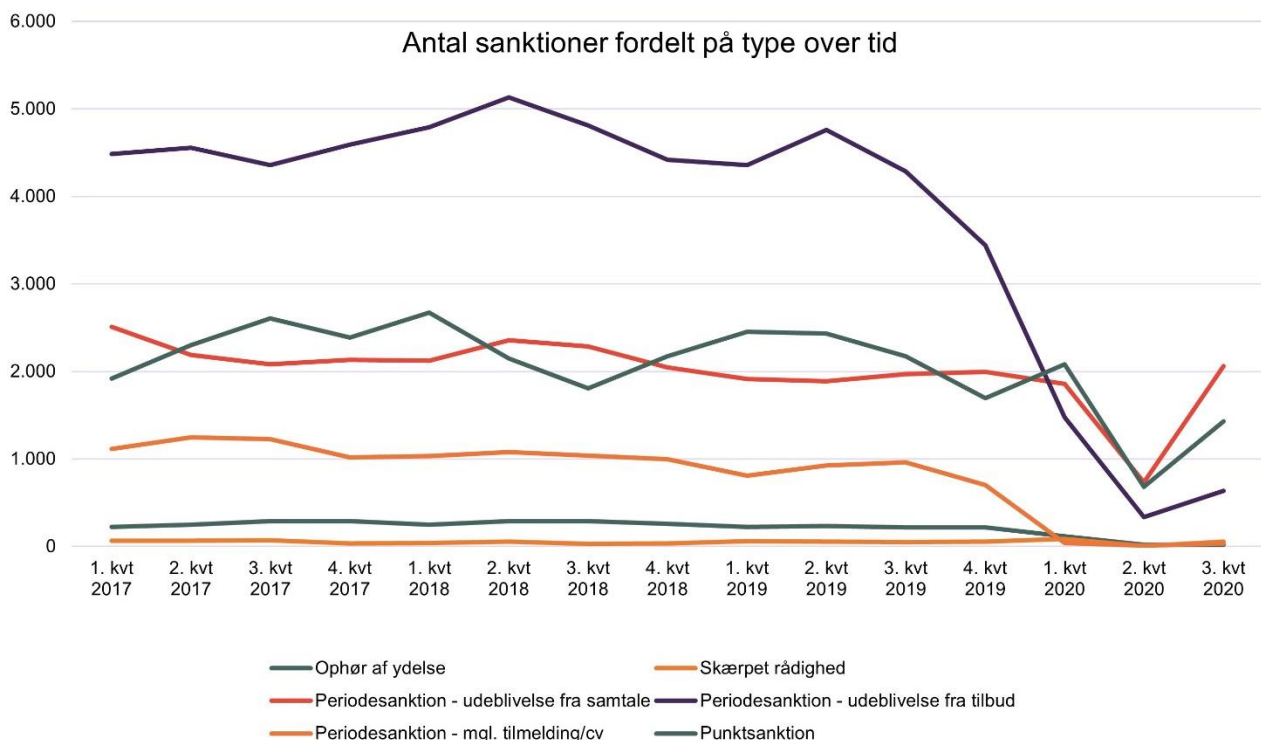
Tabellerne ovenfor viser et udvalg af kontanthjælpsydelserne for gældende satser i 2021 (Beskæftigelsesministeriet, 2021.)

Fald og stigning i antallet af sanktioner

Når man modtager uddannelseshjælp og vurderes til at være aktivitetsparat, kan man ikke blive økonomisk sanktioneret. Det kan man til gengæld, når man vurderes som uddannelsesparat.

Sanktionerne varierer fra at miste en enkelt dags ydelse til helt at miste ydelsen, hvis man vurderes til ikke at stå til rådighed. Det kan f.eks. skyldes, at modtageren af den sociale ydelse er rejst udenlands eller at man udebliver fra tilbud eller samtaler uden en "rimelig grund". En rimelig grund kan f.eks. være, at man er syg.

I kølvandet på COVID-pandemien faldt antallet af sanktioner drastisk, men fra andet kvartal 2020 er de igen begyndt at stige.

Grafen ovenfor viser udviklingen i antal sanktioner mod kontanthjælpsmodtagere fordelt på type af sanktion fra 2017-2020 (Tal fra Analysebureauet Tal og Analyse på baggrund af kommunale økonomi- og sagsbehandlingssystemer).

Der er flere gange stillet spørgsmålstejn ved kommunernes lovgrundlag for at bruge sanktioner og også ved, hvad effekten reelt er ved at sanktionere jobparate kontanthjælpsmodtagere.

I en praksisundersøgelse har Ankestyrelsen konkluderet, at kommunernes sanktionsafgørelser i 59 procent af de undersøgte sager, ikke var i overensstemmelse med lovgivningen (Ankestyrelsen, 2017). En undersøgelse fra Beskæftigelsesministeriet har vist, at "Effekten af at få en sanktion, som reducerer kontanthjælpen, ikke får jobparate kontanthjælpsmodtagere hurtigere i job. Sanktionen har ingen signifikant effekt på den efterfølgende afgang til beskæftigelse" (Beskæftigelsesministeriet, 2016).

Sådan hjælper Kirkens Korshær fattige og socialt udsatte mennesker

Siden 1912 har Kirkens Korshær hjulpet socialt udsatte mennesker i Danmark – hjemløse, misbrugere, psykisk syge, ensomme, fattige.

Kirkens Korshær driver herberger, varmetuer, sundheds- og stofindtagelsesrum og støttende botilbud over hele Danmark. Her kan mennesker, ramt af hjemløshed og andre sociale problemer, få en pause fra det pres, de lever med i deres hverdag.

Det er vigtigt med tilbud, hvor socialt udsatte bare kan dukke op – helt uden visitation. Kirkens Korshærs 38 varmetuer er åbne tilbud, hvor hjemløse og andre socialt udsatte kan finde ro, få et måltid mad, rent tøj eller bare samvær, hvis det er det, de ønsker. Men det er også muligt at få hjælp og støtte til konkrete problemer. Det kan eksempelvis være hjælp til at få kontakt til sundhedsvæsenet eller sagsbehandleren, boligsøgning eller til at forstå post fra det offentlige. Der er også steder, hvor gademedarbejderne opsøger mennesker, der lever og sover på gaden.

Kirkens Korshær tilbyder både midlertidige og permanente boligløsninger til hjemløse mennesker. De syv herberger er midlertidige boliger, hvor hjemløse mennesker kan finde ro og stabilitet, mens de får hjælp til at nærme sig en løsning på de sociale, økonomiske, fysiske og psykiske problemer, der førte til hjemløsheden. Skurbyen i Aalborg og Hyttebyen i Vejle er permanente boliger, hvor socialt udsatte kan bo fast og få hjælp og støtte til det praktiske i hverdagen af Kirkens Korshærs medarbejdere.

Det kan være koldt og livsfarligt at sove udenfor, især om vinteren. Men desværre er der især i de større byer ikke altid plads til alle hjemløse på natcaféer og herberger. Derfor driver Kirkens Korshær flere steder i landet nødovernatning, der sikrer, at så mange som muligt kan få et varmt, tørt og sikkert sted at tilbringe natten.

Det er ikke alle, der kan arbejde 37 timer om ugen, og derfor har Kirkens Korshær også tilbud til mennesker, der gerne vil bidrage og være en del af et fællesskab på anden vis. I arbejdsfællesskaber og socialøkonomiske virksomheder kan man komme i jobprøvningsforløb og jobstøtteordninger. Der er også tilbud til dem, der ikke længere er på arbejdsmarkedet, eller som gerne vil bruge deres fritid på at være frivillige i vores varmetuer og genbrugsbutikker.

Kirkens Korshær besøger også arresthuse over hele landet, hvor indsatte får mulighed for at tale med et uvildigt og lyttende menneske. Derudover driver Kirkens Korshær også telefontjenesten, Sct. Nicolai Tjenesten. Her bliver telefonen svaret ca. 56.000 gange om året. Henvendelserne kommer ofte fra mennesker, der er isoleret fra omverdenen, og som ikke har andre, der lytter til dem.

Ovenstående figur viser Kirkens Korshærs landsdækkende sociale arbejde. Det sociale arbejde består af varmetuer og væresteder, natvarmetuer, støttende botilbud, herberger, rådgivning, sundheds- og stofindtagelsesrum, arbejdsfællesskaber, samtaletjenester, arresthusarbejde og børne- og familiestøttende arbejde.

Fattige børnefamilier i Danmark

Gennem Kirkens Korshærs landsdækkende familiestøttende arbejde er vi i kontakt med over 1000 sårbare børnefamilier. Her ser vi konsekvenserne af, at alt for mange familier har for lidt at leve for. De børnefamilier vi møder kæmper som regel med en kombination af udfordringer, herunder fattigdom, social eksklusion og negativ social arv.

Ifølge VIVEs karakteristik af udsatte forældre kan social udsathed opstå: "Når flere risikofaktorer hober sig op hos de samme forældre over længere tid. Det kan handle om ingen eller ganske kort uddannelse, svag tilknytning til arbejdsmarkedet, misbrug, psykiske problemer og kriminalitet. Samtidig kan social udsathed blandt forældre også opstå som følge af udfordringer med et barns fysiske eller psykiske funktionsniveau" (VIVE, 2019).

Begrænsede indkomstmuligheder og dårlig økonomi lægger en ekstra byrde på familierne og er med til at forværre de øvrige udfordringer. Dårlig økonomi flytter fokus fra forældrenes mulighed for at tage hånd om familiens egne problemer. Udover de konkrete afsavn i hverdagen følger også forældrenes manglende overskud og de mange bekymringer. Og det tynger alt sammen barnets trivsel. Både på kort og lang sigt. Blot et enkelt år i fattigdom forringer barnets chancer i livet (Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 2018).

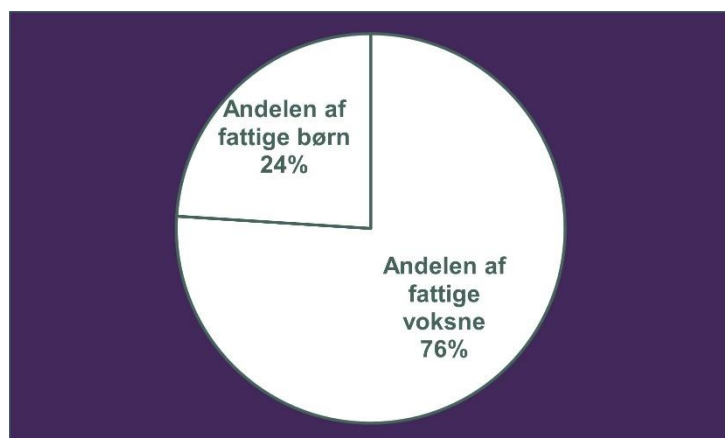
Det nationale forsknings- og analysecenter for velfærd (VIVE, tidligere SFI) har påvist at børn i fattige familier langt oftere lider under materielle og basale afsavn end andre børn – selv om forældrene gør, hvad de kan for at skærme børnene (SFI, 2016). Institut for Menneskerettigheder konkluderer tilsvarende i en undersøgelse fra 2018, at nogle familier på integrationsydelse lever under Grundlovens krav om et eksistensminimum. De har ikke penge nok til at kunne sikre det mest basale som mad, tøj, medicin og et sted at bo.

En fordobling på 20 år

Antallet af børn, der lever i fattigdom i Danmark, er næsten fordoblet på 20 år. I 2001 levede godt 30.000 børn i fattige familier. De nyeste tal viser, at der er 59.700 børn, der lever i fattigdom i Danmark (Arbejdernes Erhvervsråd, 2020). Tal viser, at andelen af fattige børn er steget i over 17 pct. af landets kommuner fra 2017-2019. I enkelte kommuner er det op mod hvert 10. barn, der vokser op i fattigdom. Ud af den samlede mængde af fattige mennesker i Danmark, er hver fjerde et barn.

Hver fjerde fattige i Danmark er et barn

Ifølge de nyeste, tilgængelige tal fra Danmarks Statistik er der 59.700 fattige børn i Danmark. Det svarer til, at ud af den samlede mængde af fattige mennesker i Danmark på 248.000, er knap hver fjerde fattige et barn.

Dette diagram viser, at andelen af fattige børn i Danmark svarer til godt 24 pct. af den samlede gruppe af fattige mennesker i Danmark. Det svarer til 59.700 børn ud af i alt 248.000 mennesker (Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 2020).

Sådan rammer kontanthjælpsloftet

I takt med at kontanthjælpsloftet blev indført i 2016, steg omfanget af den registrerede fattigdom i Danmark (se evt. udviklingen i diagrammet på side 5). Kontanthjælpsloftet er forskelligt afhængigt af, om du er på kontanthjælp, uddannelseshjælp eller hjemrejseydelse, og om du er samlevende, gift eller forsørger. For nogle grupper vil loftet være det samme som kontanthjælpen, mens andre vil kunne få noget af boligstøtten, før de rammer loftet.

Da satserne for boligstøtte er noget højere, når man har børn, vil forsørgere – og særligt dem, som kun har én indtægt – blive ramt både hårdere og oftere. Som enlig forsørger til to eller flere børn er kontanthjælpsloftet per 1. januar 2021 f.eks. sat til 16.592 kr. per måned. Hvis man derimod er forsørger og har en ægtefælle, og man ikke har optjent retten til børnetilskud, reduceres ydelsen helt ned til 10.396 kr. per måned (Bekendtgørelse af lov om aktiv socialpolitik).

Kontanthjælpsloftet rammer ofte også ægtefæller, hvor den ene eller begge modtager hjemrejse-selvforsørgelses- eller overgangsydelse. Hvis man f.eks. ikke opfylder 225-timers reglen, kan man som forsørger af to eller flere børn modtage ned til 7.664 kr. per måned.

Kontanthjælpsloft for modtagere af hjælp efter §§ 23-25 med et beløb svarende til satserne i § 25, stk. 2	Lovhenviisning	Sats
Gift/samlevende, forsørgere	§ 25 b, stk. 1, nr. 1	15.547 kr. pr. md.
Gift/samlevende, ikke forsørgere	§ 25 b, stk. 1, nr. 2	11.698 kr. pr. md.
Enlige, forsørger, 1 barn	§ 25 b, stk. 1, nr. 3	16.209 kr. pr. md.
Enlige, forsørger, 2 eller flere børn	§ 25 b, stk. 1, nr. 4	16.592 kr. pr. md.
Enlige, ikke forsørger	§ 25 b, stk. 1, nr. 5	14.150 kr. pr. md.

Kontanthjælpsloft for ægtefæller, hvor en eller begge modtager hjemsendelsesydelse, og som ikke opfylder 225 timers kravet (ægtefæller omfattet af § 13 f, stk. 3 og 4)	Lovhenviisning	Sats
Nedsat hjælp, forsørger, 1 barn	§ 25 b, stk. 5, nr. 4	7.593 kr. pr. md.
Nedsat hjælp, forsørger, 2 eller flere børn	§ 25 b, stk. 5, nr. 5	7.664 kr. pr. md.

Ovenstående tabeller viser udvalg af de gældende satser for kontanthjælpsloftet i 2021 (Beskæftigelsesministeriet, 2021).

Det midlertidige børnetilskud

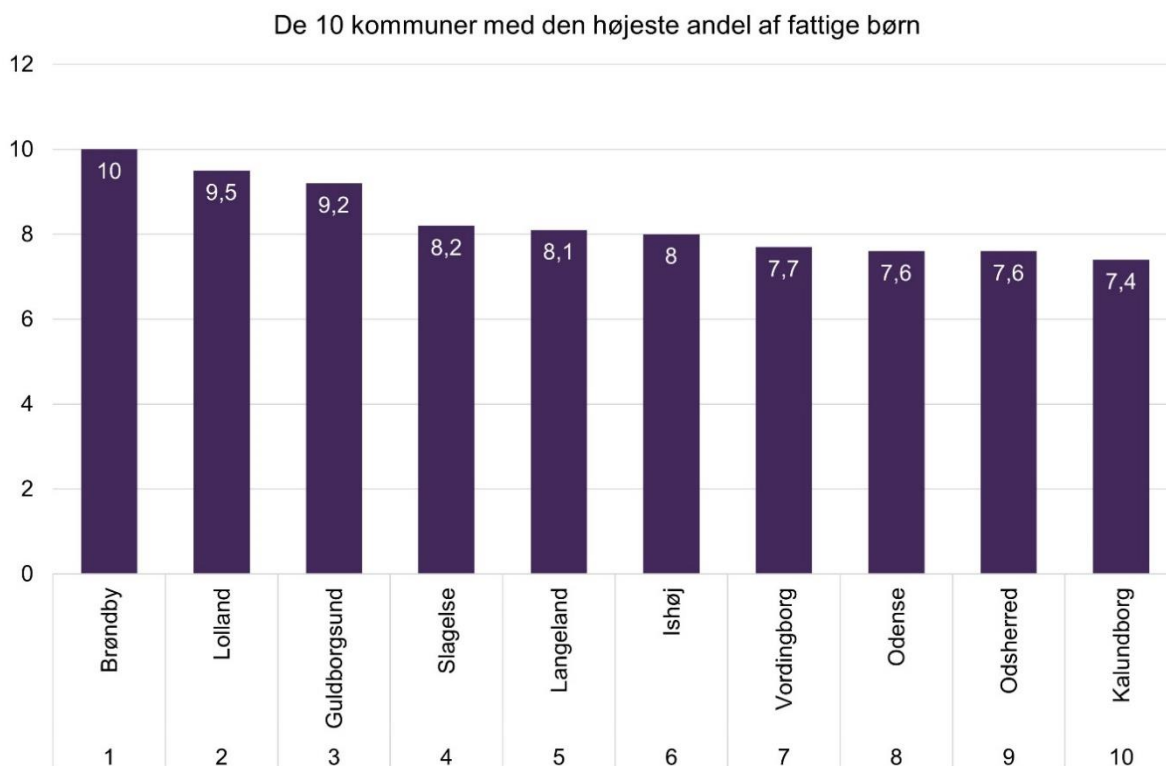
Som børnefamilie har man fra august 2019 fået mulighed for at ansøge om et midlertidigt børnetilskud, der kan komme op og modsvare, hvad man har mistet som følge af kontanthjælpsloftet. Tilskuddet er målrettet børn fra 0-14 år i familier, der er omfattet af kontanthjælpsloftet eller hjemsendelses-, overgangs- eller selvforsørgelsesydelse.

For forældre på de laveste ydelser udgør tilskuddet 700 kr. per barn. Som enlig forsørger kan man suppleres yderligere med et tilskud på 650 kr. per måned. Ordningen er indtil videre forlænget til og med udgangen af 2021 (Beskæftigelsesministeriet, 2019). I Regeringens forståelsespapir står der dog, at tilskuddet udløber, når et fremtidigt ydelsessystem træder i kraft, hvilket der som bekendt ikke er indgået en politisk aftale om endnu.

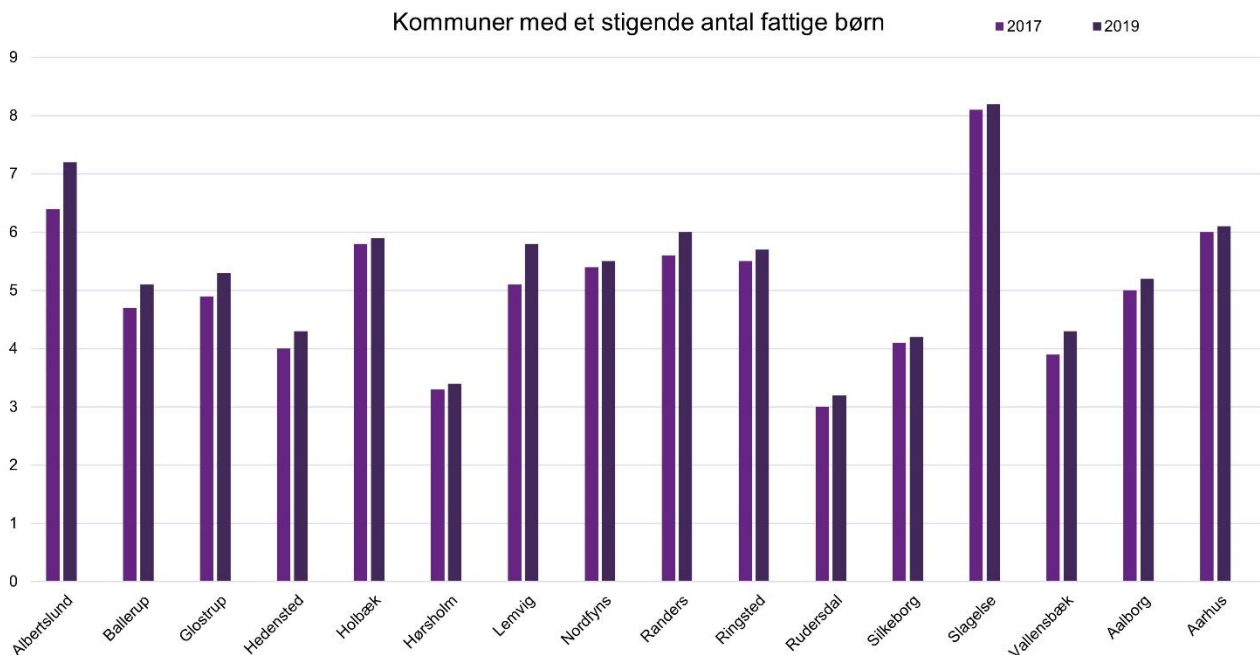
Stigende kommunale forskelle i andelen af børnefattigdom

Der er stor forskel på, hvor mange børn, der vokser op i fattigdom i den enkelte kommune. Tallene viser, at der er områder som Sønderjylland og Vest- og Sydsjælland samt på Københavns Vestegn, hvor relativt mange børn vokser op i fattigdom. I Brøndby Kommune er det helt op til hvert tiende barn, der vokser op i fattigdom, hvorimod godt to procent af børnene i Dragør Kommune vokser op i fattigdom.

Det samlede antal af fattige børn på landsplan er faldet de seneste par år, men andelen af fattige børn er steget i 16 af landets kommuner fra 2017-2019 – se denne udvikling i grafen på næste side.

Denne figur dækker over de ti kommuner i Danmark, der i 2019 havde den højeste andel af fattige børn (Tal og analyse, 2021).

Ovenstående graf viser de 16 kommuner, hvor antallet af fattige børn er steget fra 2017-2019 (Tal og Analyse, 2021).

Fattigdom i barndommen har langstrakte konsekvenser

En opvækst i fattigdom kan have store negative konsekvenser for børnenes trivsel nu og her og for deres muligheder senere i livet. Konsekvenserne kan være langvarige, bl.a. på grund af forsørgernes begrænsede tilknytning til arbejdsmarkedet og det dermed lave indkomstgrundlag. Børn, der lever i fattigdom, får typisk kortere uddannelser, lavere indkomster og dårligere tilknytning til arbejdsmarkedet end andre (Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 2018).

Ny fattigdomsgrænse på vej?

I Danmark er der ikke længere en officiel og regeringsgodkendt definition på, hvad det vil sige at være fattig. Den nuværende regering har dog forpligtet sig til at indføre en fattigdomsgrænse og "bekæmpe børnefattigdom". Derfor venter vi i Kirkens Korshær på, at Regeringen skal sætte handling bag ordene om at indføre en ny fattigdomsgrænse.

En fattigdomsgrænse skal understøtte en politik mod fattigdom. Den skal lægges, så børnene kan være med i fællesskabet og udvikle sig fagligt og socialt på linje med andre børn. Ud fra fattigdomsgrænsen bør der løbende måles på, hvordan fattigdommen i Danmark udvikler sig.

Ydelseskommisionens anbefalinger vil efterlade størstedelen i fattigdom

Den danske regering oprettede i 2019 en kommission, der fik til opgave at gå kontanthjælpssystemet efter i sømmene. Resultatet af det arbejde peger mod et mere enkelt system, hvor kontanthjælpsmodtagere på vej mod arbejde eller uddannelse får en økonomisk gulerod med et såkaldt optjeningsprincip.

Kort sagt anbefaler Ydelseskommisionen at fjerne kontanthjælpsloftet og 225-timersreglen. Det vil betyde, at mange forældre på kontanthjælp ikke længere får nedsat deres ydelser. Og at kontanthjælpsmodtagere ikke længere skæres i ydelsen, hvis de ikke har arbejdet 225 timer i årets løb.

Ifølge Ydelseskommisionen skal børnefattigdom bekæmpes med børne- og fritidstillæg, der uden tvivl vil gavne nogle børnefamilier. Det vil dog efterlade en stor gruppe børn, som fortsat vil vokse op i fattigdom.

Ydelseskommisionens anbefalinger beregnes til at løfte 4-6000 børn ud af fattigdom og dermed efterlade størstedelen af de knap 60.000 børn uden hjælp. Ydelseskommisionens rapport skal danne grundlag for forhandlinger om et nyt ydelsessystem.

Ydelseskommisionens bundne opgave var, at dens anbefalinger skulle være udgiftsneutrale og samtidig måtte det ikke føre til at beskæftigelsen blev svækket. Derudover skulle kommissionen finde en afløser for kontanthjælpsloftet, uden at det blev muligt at modtage offentlige ydelser i ubegrænset omfang. Opgaven har været at finde en balance mellem, at børn skal kunne vokse op under rimelige forhold, og at der samtidig skal være en gevinst for deres forældre ved at tage et arbejde.

Kirkens Korshærs børnefamiliestøttende arbejde

Kirkens Korshær har i mere end 15 år haft børnefamiliestøttende arbejde i en række større og mindre byer over hele landet, og fordi behovet er stigende, etableres der løbende nye steder med tilbud til sårbare og socialt udsatte børnefamilier.

Kirkens Korshær driver børnefamiliestøttende arbejde 15 steder i Danmark – Aalborg, Brønderslev, Frederikshavn, Herning, Holstebro, Ulfborg, Vinderup, Videbæk, Ørnhøj, Horsens, Silkeborg, Nordborg, Thisted, Randers, Aakirkeby og Drejervej og Christianshavn i København.

Her hjælper vi forældre og børn, der kæmper med en høj grad af udsathed og komplekse problemstillinger, som f.eks. fattigdom, spinkelt eller manglende socialt netværk, ingen kontakt til familien, ensomhed, fysisk og psykisk sygdom. Det er forældre, der mangler rollemodeller og overskud til at skabe et godt familieliv for deres børn. De har ofte selv oplevet omsorgssvigt og har svært ved at indgå i andre fællesskaber for forældre, f.eks. mødregrupper eller andre forældregrupper, der fungerer som netværk og erfaringsnetværk.

Det familiestøttende arbejde tilbyder et uforpligtende fællesskab, der rummer alle – også på en dårlig dag. Her kommer primært enlige mødre, men også fædre og par, der har brug for nogen, der ser dem, som de er og som kan støtte dem i at udfylde forældrerollen med alt hvad den indebærer. Børnefamiliestederne tilbyder bl.a. fællesspisninger, madpakker til børnene, samtale og rådgivning, tøj og legetøj til børnene og de arrangerer udflugter, ferielejre og julearrangementer. Børnefamiliestederne arrangerer desuden børne- og ungeklubber og skaber på den måde frirum for denne sårbare målgruppe.

Hvert enkelt tilbud tilrettelægges, så det passer til de familier, som bor i nærområdet. Arbejdet handler både om hjælp til at løse helt konkrete udfordringer, f.eks. budgetlægning og erkendelse af egen situation – og hvordan man evt. kan ændre den.

Sådan kan kommuner afhjælpe konsekvenser af fattigdom

Det er som udgangspunkt gennem lovgivning, at fattigdom skal bekæmpes. Kommuner kan dog også hjælpe til med at håndtere og forebygge konsekvenserne af fattigdomsydelserne. Der findes flere kommuner, som allerede er påbegyndt aktiviteter for at afhjælpe konsekvenserne af fattigdom. De nuværende indsatser kan dog med fordel bredes ud og forstærkes.

Småjobs & socialt frikort

Flere kommuner arbejder for at skaffe småjobs i samarbejde med lokale boligforeninger og virksomheder, for at undgå at borgere bliver ramt af kontanthjælpsloftet og 225-timersreglen. Folketinget har også siden 2018 sikret udsatte borgere retten til et socialt frikort, der giver mulighed for at tjene op til 20.000 kr. skattefrit om året uden at blive trukket i for eksempel kontanthjælp eller anden offentlig ydelse. Kommuner kan med fordel støtte udsatte borgere til at gøre brug af det sociale frikort, da det kan skabe bedre muligheder for at deltage i samfundets fællesskaber og opleve værdi i hverdagen.

Bedre og mere tilfængelige tilbud og sagsbehandling med borgeren i centrum

Kommuner kan også vælge at udføre fremskudt sagsbehandling, hvor systemet flytter sig derhen, hvor borgeren er. Denne løsning kan være brugbar, når der er tale om socialt udsatte mennesker. I praksis vil det sige, at sagsbehandlere, misbrugskonsulenter m.fl. kommer til borgerens vante rammer i f.eks. en varmestue. Denne form for sagsbehandling kan være med til at skabe konkrete resultater ved f.eks. at lette ansøgning om tilskud til tandbehandling m.m. Kommunerne kan også sørge for at gøre socialtandplejen – et gratis tilbud om tandbehandling til socialt udsatte borgere – så tilgængeligt som muligt. Her er det vigtigt at kommunerne sikrer det tværfaglige samarbejde i en tæt dialog med socialfaglige aktører.

Andre kommuner satser på at forbedre kvaliteten i deres socialfaglige arbejde, så der er bedre tid til at støtte op og finde de rigtige tilbud til borgerne. Det har bl.a. været en succes i Silkeborg, som har sparet penge på at hjælpe flere i arbejde og uddannelse. I 2015 lancerede kommunen en investeringsstrategi for 500 af kommunens mest udsatte kontanthjælpsmodtagere. Indsatsen bestod bl.a. af ekstra mandskab, IT, kørsel og administration. Et år senere var 20 kommet i ordinært arbejde eller uddannelse, og 12 var ansat i fleksjob.

En anden model kan være at skabe bedre sammenhæng på tværs af region og kommune. Fra 2022-2025 bliver det forsøgt i en tværgående udsatteforvaltning for en gruppe af socialt udsatte borgere med komplekse problemer i Københavns Kommune. Forvaltningen skal bygge på et forpligtende partnerskab mellem Sundhed- og Omsorgsforvaltningen, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen og Socialforvaltningen i Københavns Kommune og somatiske og psykiatriske behandlingsindsatser i Region Hovedstaden. Udsatteforvaltningen får eget budget, mulighed for fleksibel sagsbehandling og det skal være muligt for borgerne at skabe kontakt på skæve tidspunkter.

Enkeltydelser

Kommunen kan også yde økonomiske tilskud til medicin, tandlæge og uforudsete udgifter. Da en del kontanthjælpsmodtagere er blevet fattigere siden stramningerne, kan kommunen bruge muligheden mere og gøre mere for at oplyse om den.

Fritidspasordninger & aktiviteter

Endelig er der kommuner, der prøver at gøre livet lidt lettere for udsatte børn og voksne med bl.a. fritidsaktiviteter og morgenmadsordninger i skoler og institutioner. Kommunerne har mulighed for efter servicelovens §11, stk. 6 at tilbyde fritidspas til børn og unge, men det er ikke alle kommuner, der gør brug af denne mulighed. En undersøgelse foretaget af Socialstyrelsen i 2021 viser, at 66 procent af kommunerne, der deltog i undersøgelsen, har en fritidspasordning (Socialstyrelsen, 2021).

Som en del af aftalen om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet for 2020-2023, blev der sat 22,3 mio. kr. af i 2021-2023 til en ansøgningspulje, der kan søges af kommuner, som ikke i forvejen har en fritidspasordning.

Evalueringer har tidligere vist, at fritidspas bidrager positivt til at få flere udsatte børn og unge inkluderet i det organiserede fritidsliv.

Gældsrådgivning

Mange kontanthjælpsmodtagere er tynget af gæld, som en gældsrådgivning kan hjælpe med at håndtere. Kommunen kan hjælpe med at få det op at stå i samspil med boligforeninger og andre lokale kræfter. Det kan også være en fordel at henvise til Forbrugerrådet Tænk, der har et sammensat socialfagligt og økonomifagligt tilbud. I civilsamfundsorganisationer som Kirkens Korshær hjælpes socialt udsatte mennesker også med gældsrådgivning og budgetplanlægning.

Samarbejdet med socialfaglige civilsamfundsaktører

Mange kommuner samarbejder tæt med organisationer som Kirkens Korshær om tilbud, der hjælper og støtter fattige og socialt udsatte mennesker. Kommuner kan f.eks. involvere civilsamfundsaktører i specialiserede opgaver som den enkelte kommune ikke har den oparbejdede ekspertise i. Netop fordi civilsamfundsorganisationer ikke har myndighedsopgaven, kan de også i højere grad fremstå som et neutralt og tillidsvækkende sted, hvor der ikke stilles krav til borgeren. Kirkens Korshær har mange års erfaring med relationsarbejde og har i forvejen kontakt til mange udsatte mennesker og færdes i de miljøer, hvor de opholder sig.

Kirkens Korshær er repræsenteret i forskellige udsatteråd, men samarbejder også med kommuner gennem gensidige og forpligtende samarbejdsaftaler. Det kan både være i form af driftsaftaler, tilskud til væresteder, aktiveringstilbud, eller andre former for rammeaftaler. Fordelen ved en rammeaftalemodel kan være, at borgeren i højere grad har mulighed for at blive inddraget i, hvordan indsatsen skal skrues sammen. Kirkens Korshær har en værdibaseret tilgang som ofte efterspørges i sociale indsatser og er derfor en oplagt samarbejdspartner til kommunerne, når der skal etableres indsatser for fattige og socialt udsatte mennesker.

Kommunerne kan også samarbejde med Kirkens Korshær ved f.eks. at indgå aftale om at videregive effekter fra kommunens sorteringsordninger, der kan sælges i en af Kirkens Korshærs 240 genbrugsbutikker i hele landet.

Litteratur

[Ankestyrelsen \(2017\): Kommunernes anvendelse af sanktioner over for uddannelses- og kontanthjælpsmodtagere.](#)

[Arbejderbevægelsens Erhvervsråd \(2020\): Fald i antallet af fattige børn op til coronakrisen.](#)

[Arbejderbevægelsens Erhvervsråd \(2018\): Fattigdom i opvæksten giver langvarige konsekvenser.](#)

[Beskæftigelsesministeriet \(2021\): Kontanthjælpsloft, jf. lov om aktiv socialpolitik \(LBK nr. 247 af 3. marts 2019\).](#)

[Beskæftigelsesministeriet \(2019\): Nyt midlertidigt børnetilskud til fattige familier.](#)

[Beskæftigelsesministeriet \(2016\): Effekt af at få en sanktion for ledige i kontanthjælpssystemet.](#)

[Danmarks Statistik \(2019\): Relativ fattigdom.](#)

[Institut for Menneskerettigheder \(2019\): Familier på integrationshjælp. En analyse af økonomi, afsavn og social eksklusion i et menneskeretligt perspektiv.](#)

[Regeringen \(2019\): En retfærd retning for Danmark, 25. juni 2019.](#)

[SFI \(2016\): Fattigdom og afsavn. Om materielle og sociale afsavn blandt økonomisk fattige og ikke-fattige.](#)

[Social- og Ældreministeriet \(2021\): Vi vil bekæmpe børnefattigdom i Danmark.](#)

[Socialstyrelsen \(2021\): Vidensopsamling om fritidspas. Erfaringer og inspiration fra kommuner med fritidspasordninger og fritidspasinitiativer.](#)

[Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering: Pulje til afklaring af aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere.](#)

[Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering \(2021\): Kontanthjælp og uddannelseshjælp, jf. lov om aktiv socialpolitik \(LBK nr. 981 af 23. september 2019\).](#)

[Tal og Analyse \(2021\): Oversigt over udvikling i sociale ydelser fra 2017-2021.](#)

[VIVE, 2021. Karakteristik af udsatte forældre.](#)

Bilag – antal fattige børn fordelt på kommuner

Der er stor forskel på, hvor mange børn, der vokser op i fattigdom i den enkelte kommune. Tabellen nedenfor viser, den procentvise andel af, hvor mange børn, der vokser op i fattigdom i hver enkelt kommune i Danmark. Kommunerne Ærø, Fanø, Samsø og Læsø er udeladt af diskretionshensyn (Tal fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd på baggrund af Danmarks Statistik).

Kommune	Den procentvise andel af fattige børn, fra 0-10 pct.
Albertslund	7,2
Allerød	2,3
Assens	5,4
Ballerup	5,1
Billund	4,2
Bornholm	4,7
Brøndby	10
Brønderslev	5,1
Dragør	2,2
Egedal	2,7
Esbjerg	5
Faaborg-Midtfyn	5,1
Favrskov	3
Faxe	6
Fredensborg	4,9
Fredericia	6,6
Frederiksberg	3,7
Frederikshavn	5,8
Frederikssund	4,6
Furesø	3,5
Gentofte	2,5
Gladsaxe	5
Glostrup	5,3
Greve	3,8
Gribskov	4,4
Guldborgsund	9,2
Haderslev	7,1
Halsnæs	5,2
Hedensted	4,3
Helsingør	5,3
Herlev	4,5
Herning	4,3
Hillerød	3,8
Hjørring	5,7
Holbæk	5,9
Holstebro	4,9

Horsens	4,4
Hvidovre	4
Høje-Tåstrup	7
Hørsholm	3,4
Ikast-Brande	3,9
Ishøj	8
Jammerbugt	5,3
Kalundborg	7,4
Kerteminde	6,1
Kolding	5,1
København	6
Køge	4,9
Langeland	8,1
Lejre	3,5
Lemvig	5,8
Lolland	9,5
Lyngby-Taarbæk	3
Mariagerfjord	5,6
Middelfart	4,2
Morsø	5,8
Norddjurs	5,7
Nordfyns	5,5
Nyborg	5,6
Næstved	5,3
Odder	3,8
Odense	7,6
Odsherred	7,6
Randers	6
Rebild	3,2
Ringkøbing-Skjern	4,6
Ringsted	5,7
Roskilde	2,8
Rudersdal	3,2
Rødovre	5,2
Silkeborg	4,2
Skanderborg	2,5
Skive	4,8
Slagelse	8,2
Solrød	2,8
Sorø	5,5
Stevns	4,8
Struer	5
Svendborg	5,4
Syddjurs	4,2
Sønderborg	6,1

Thisted	5,6
Tønder	7,2
Tårnby	4
Vallensbæk	4,3
Varde	4,7
Vejen	5,2
Vejle	4,7
Vesthimmerland	5,8
Viborg	4,4
Vordingborg	7,7
Aabenraa	6,1
Aalborg	5,2
Aarhus	6,1